



Triviant

Auteur(s):

Keuzenkamp, H.A.

Verschenen in:

ESB, 84e jaargang, nr. 4229, pagina 825, 12 november 1999

Rubriek:

Van de redactie

Trefwoord(en):

Wat is het toch leuk om met quizvragen politici in hun hemd te zetten. De Amerikaanse presidentskandidaat George Bush junior blijkt geen benul van internationale zaken te hebben omdat hij niet de namen kan oplepelen van de premier van India en de nieuwe machthebber van Pakistan. *Forum*, het huisblad van VNO-NCW, speelde het spelletje met Nederlandse volksvertegenwoordigers, die 28 vragen over de Nederlandse economie voorgeschiedt kregen¹. Er deden 37 kamerleden aan mee, de meerderheid scoorde een onvoldoende. Wat zijn ze dom, is de teneur in *Forum*. En, concludeert de lezer, die lui moeten dan beslissen over de belangrijke economische zaken van ons land! We worden geregeerd door economisch onbenul. Ook Frank Kalshoven, om *Trouw* te parafraseren misschien wel de beste chef economie van de Nederlandse kranten, haalde de parlementariërs over de hekel.

Wat weten onze parlementariërs (niet)? In volgorde van 'benul' (met tussen haakjes het gemiddelde rapportcijfer op een schaal van 1 tot 10): uit hoeveel fondsen de AEX-index bestaat (1,1), welke van zes landen de laagste en de hoogste participatiegraad hebben (1,6), de definitie van recessie en depressie (1,9), de omvang van de rijksbegroting in guldens (1,9) en hoeveel Nederlanders bij het CBS als werkloos geregistreerd staan (2,2)². Met schroom doe ik hier een bekentenis, die mijn komend vertrek bij *ESB* wellicht extra motiveert. De AEX-vraag zou ik goed gegokt hebben, de participatiegraad had ik fout, de definitie van recessies en depressies heb ik anders geleerd dan de *Forum*-redacteurs, de rijksbegroting had ik fout (zij het met minder dan tien procent, de marge die *Forum* acceptabel acht), en ook de CBS-vraag had ik fout (want op een andere definitie gebaseerd).

Maar heeft economisch triviant enig nut om het economisch talent van kamerleden te beoordelen? Het lijkt me van niet. Eerlijk gezegd ben ik vaak onder de indruk van de feitenkennis van Kamerleden over voor hen relevante zaken. Natuurlijk, ook in het parlement lopen halvegaren rond maar hetzelfde geldt in de journalistiek en onder professoren. De meeste Kamerleden weten waar ze over spreken en hebben vaak zelfs een goed gevoel voor gezond verstand. Daarmee kom je in de economie een heel eind. Toch schort het ergens aan. Juist waar maatschappelijke vraagstukken in de economie aan de orde zijn, biedt gezond verstand te weinig houvast. Daar is vaardigheid in niet-triviale economische argumentatie gewenst. Kamerleden hoeven geen volbloed economen te zijn. Zelfs voor een minister van Economische Zaken is dat niet essentieel. Maar wel is er behoefte aan een basis in de economie, die bestaat uit elementaire welvaartsanalyse, kosten-baten theorie en de theorie van comparatieve voordelen.

Welvaartsanalyse helpt om te begrijpen wat markten wel (en niet!) kunnen doen, en waarom markten die goed functioneren maatschappelijk voordeel bieden. Productieve en allocatieve doelmatigheid worden met regelmaat verstoord door goed bedoelde, maar verkeerd uitpakkende prijsingrepen (recent voorbeeld: wethouder Stadig in Amsterdam, die problemen op de koopwoningmarkt wil oplossen door middengroepen aan een hypotheeksubsidie te helpen). Politici missen op dit vlak inzicht en krijgen daardoor te weinig waar voor hun (en ons) geld.

Welvaartsanalyse gaat ook over (on)rechtvaardigheid van markten en over goede en slechte manieren om deze te corrigeren. En het gaat over de bronnen van marktfalen (marktmacht, ontbrekende markten). Politici willen nogal eens ingrijpen in markten die puik functioneren (stimuleren van internetgebruik), terwijl op voorhand slecht functionerende markten (voor zorg of sociale zekerheid) worden gecreëerd. Feitenkennis is bij dit soort zaken het probleem niet, economisch inzicht wel.

Het tweede onderdeel van de economische bagage zou uit enige kosten-baten analyse moeten bestaan. Bij het beoordelen van beleid ontbreekt het daar vaak aan, deels omdat kosten en baten niet altijd gemakkelijk te identificeren zijn (neem de Betuwelijn - de belangrijkste 'baten' bestaan uit moeilijk in te schatten strategische overwegingen). Denken in termen van kosten en baten is echter vaak verhelderend, vooral als ook begrip bestaat voor 'opportunity kosten', die ontstaan doordat alternatieve toepassingen van geld vervallen.

Tot slot de theorie van de comparatieve voordelen. Dit is misschien het belangrijkste niet-triviale inzicht dat de economie te bieden heeft. Een Kamerlid dat sneller kan typen dan haar fractiemedewerker heeft soms de neiging daarom zelf te gaan typen - ook al is het Kamerlid veel beter in politiek bedrijven. Daarmee snijdt het lid zich in de eigen vingers. Maar als hetzelfde lid meent dat ons land een 'mainport' voor low-budget vakantievluchten, of een grondintensieve landbouwsector hoort te hebben, heeft het bijscholing nodig. Een abonnement op *ESB* is dan behulpzamer, dacht ik, dan blokken voor het triviant van VNO-NCW

2 Op de website van *ESB*, <http://www.economie.nl>, staan de vragen met de bijbehorende antwoorden en scores (met dank aan VNO-NCW voor het overnemen van de gegevens). *Forum* was ruimhartig bij het toekennen van punten, 'ongeveer goed' (zeg met tien procent marge) werd meestal goed gerekend, behalve bij vaste gegevens, zoals de AEX-fondsen of de koers van de euro (die tussen *f* 2,20 en 2,21 moest vallen).

Copyright © 1999 - 2003 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)